



# Agro-Nieuwsbrief extra

Uitgave: februari 2021

## Stikstof Nieuwsbrief

Anderhalf jaar na de uitspraak van de Raad van State, waarbij er een streep ging door de PAS, komt er geleidelijk aan meer duidelijkheid over de manier waarop de regering het stikstofprobleem tussen 2021 en 2030 zal aanpakken. In april 2020 presenteerde het kabinet de structurele aanpak stikstof, waarin concrete doelen en maatregelen zijn aangekondigd. Gedurende de zomer werd in enkele provincies extern salderen mogelijk gemaakt. In december is de Wet Stikstofreductie en Natuurherstel aangenomen door de Tweede Kamer, onder de voorwaarde dat het kabinet de PAS-meldingen gaat legaliseren.

In de praktijk merken we dat er veel vragen zijn over de gevolgen voor de eigen bedrijfssituatie en de mogelijkheden om nog een natuurvergunning (Wnb-vergunning) aan te vragen. In deze Nieuwsbrief informeren wij u over de stand van zaken qua regelgeving en de belangrijkste aandachtspunten voor de veehouderijbedrijven.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Structurele aanpak stikstof door het kabinet;
- Wet Stikstofreductie en natuurbeheer, gevolgen voor de praktijk;
- Eens vergund blijft vergund? Dat klopt?!;
- Stalaanpassingen door verscherping emissienormen in 2023;
- Wat kan er nog met een niet-gerealiseerde vergunning?
- Uitbreiding of wijziging vergunningen – intern salderen;
- Uitbreiding of verplaatsing via extern salderen;
- Bedrijven zonder natuurvergunning;
- Naast stalemissies ook overige stikstofbronnen;
- Regeling vrijwillige opkoop bedrijven;
- Tijdelijk verleasen van stikstofruimte;
- Veel gestelde vragen en antwoorden.

## Structurele aanpak stikstof door het kabinet

Het kabinet heeft op 24 april 2020 de doelstellingen van het nieuwe stikstofbeleid bekend gemaakt en een aantal maatregelen voorgesteld om die doelen te bereiken. De belangrijkste zijn:

- In 2030 moet 50% van de stikstofgevoelige natuur onder de kritische depositiewaarde komen.
- De stikstofdepositie moet tot 2030 met 255 mol/ha/jaar dalen. Deze reductie wordt gerealiseerd met bronmaatregelen in alle sectoren, maar bijna 90% komt voor rekening van de veehouderij. Het gaat om minder ruw eiwit in het veevoer, uitbreiden van weidegang, emissiearm uitrijden van mest, mestverwerking, extensivering bedrijven, stalinnovatie en vrijwillige uitkoop van bedrijven.
- Er komt een beëindigingsregeling voor veehouders nabij Natura 2000-gebieden die willen stoppen.
- Eind 2023 komt de minister met aangescherpte ammoniakemissienormen voor de veehouderij. Deze lagere normen gelden eerst voor nieuwe stallen en renovaties, maar later zullen ook bestaande stallen hieraan moeten voldoen.
- Er komt een omschakelfonds voor bedrijven die willen extensiveren of omschakelen.
- Er wordt een ontwikkelreserve ingesteld van circa 20 mol/ha/jaar voor de legalisering van de PAS-melders en andere grote projecten van nationaal belang.
- Het verleasen van stikstofruimte voor activiteiten met tijdelijke stikstofdepositie wordt mogelijk.
- Provincies krijgen een 'goedkeurende' rol bij extern salderen. Bij extern salderen draagt een afbouwend bedrijf stikstofrechten over aan een bedrijf dat zijn activiteiten wil uitbreiden.
- Provincies komen met een gebiedsgerichte aanpak met maatregelen voor natuurherstel in de Natura-2000 gebieden.

***Eind 2023 komt de minister met aangescherpte ammoniakemissienormen voor de veehouderij. Deze lagere normen gelden in eerste instantie voor nieuwe stallen en renovaties, later zullen ook bestaande stallen hieraan moeten voldoen.***

## Wet Stikstofreductie en natuurbeheer aangenomen

De Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering is december 2020 aangenomen door de Tweede Kamer. In deze wet is de verplichting opgenomen dat in 2030 de stikstofdepositie op ten minste 50% van het stikstofgevoelige areaal in Natura 2000-gebieden tot onder de kritische depositiewaarde wordt gebracht. Deze reductie is een resultaatsverplichting. Als uit de jaarlijkse metingen blijkt dat de waarde niet wordt gehaald, zal de minister de maatregelen moeten aanscherpen.

### Vrijstelling voor de bouwsector, gevolgen voor verleasen

De wet voorziet in een vrijstelling van de natuurvergunningplicht voor de aanleg-/bouwphase in de bouwsector. Dit betekent in de praktijk dat de vraag naar tijdelijk beschikbare stikstof voor een groot deel wegvalt. Juist bouwprojecten zijn voor het tijdelijk verleasen van stikstof interessant. Met name in die provincies waar extern salderen nog niet is toegestaan, zoals bijvoorbeeld Gelderland, is verleasen een manier om de stikstofruimte te gelde te maken.

### Zorgplicht overheid voor legalisering

De Tweede Kamer heeft bij de behandeling van het wetsvoorstel een amendement aangenomen over de legalisering van alle activiteiten die in de periode van de PAS (Programma Aanpak Stikstof tussen 2015-2019) vielen onder de vrijstelling van de vergunningplicht. Dit zijn niet alleen de activiteiten waarvoor PAS-meldingen zijn ingediend, maar ook de activiteiten waarvoor geen meldingsplicht gold (depositie minder dan de drempelwaarde van 0,05 mol/ha/jaar).

Om alle PAS-meldingen te legaliseren moet eerst stikstofruimte worden vrijgemaakt. Gemiddeld is hiervoor ongeveer 11 mol/ha/jaar aan stikstofruimte nodig, die grotendeels moet komen uit de Saneringsregeling voor de varkenshouderij. Dit biedt waarschijnlijk geen soelaas voor de PAS-melders in de varkensarme gebieden. Deze bedrijven moeten mogelijk langer wachten op de omzetting van hun PAS-melding in een vergunning.

## Eens vergund blijft vergund? Dat klopt?!

Een veel voorkomend misverstand in de praktijk betreft de vergunde rechten van een bedrijf. Het is belangrijk te beseffen dat een bedrijf een vergunning krijgt voor bepaalde activiteiten, zoals het houden van 120 melkkoeien of 3000 vleesvarkens. Het bedrijf krijgt dus geen vergunning voor de uitstoot van 3000 kg ammoniak, maar alleen voor de activiteit. Dat werd in juli 2020 nog eens onderstreept in een gerechtelijke uitspraak. In een vergunning worden de emissies bij de huidige stand van de techniek vastgesteld. Echter, als er betere technieken op de markt komen waarmee een emissiereductie mogelijk wordt, is een bedrijf in principe verplicht deze BBT (Best Beschikbare Techniek) toe te passen. In de veehouderij wordt dit via het Besluit Emissiearme Huisvesting geregeld. Dat betekent dat ook bestaande stallen op termijn verplicht emissiearm(er) worden.

***Een vergunde activiteit kan een bedrijf niet worden afgenomen, echter de toegestane ammoniakemissie kan wel degelijk verminderen als de overheid de normen voor emissie aanscherpt!***

## Stalaanpassingen door verscherping emissienormen in 2023

In de structurele aanpak stikstof heeft de minister al aangekondigd dat er eind 2023 per diergroep aangescherpte normen zullen komen voor nieuwe stallen en renovaties. Daarbij wordt gekeken naar een haalbare norm op basis van de beschikbare techniek op dat moment. Voor bestaande stallen wordt een overgangsregeling afgesproken met de sector. Om het innovatieproces en de stalaanpassingen te stimuleren, stelt het kabinet de volgende maatregelen voor:

- De openstelling van de subsidie brongerichte verduurzaming van stal- en managementmaatregelen (Sbv). Tot 2024 tweemaal per jaar een openstelling voor het ontwikkelen, testen en gebruiken van een nieuwe techniek of managementmaatregel in de stal die leidt tot lagere emissies van methaan, ammoniak, geur en fijn stof;
- Eind 2023 komen er aangescherpte emissienormen in Besluit emissiearme huisvesting voor nieuwe stallen/renovaties. Deze nieuwe normen moeten uiterlijk in 2025 voor alle relevante diergroepen ingaan;
- De streefwaarden voor melkveestallen zijn minimaal 50% reductie, de ambitie is 70%;
- De streefwaarden voor varkensstallen zijn minimaal 70% reductie, de ambitie is 85%;
- De openstelling van een subsidieregeling voor stalaanpassing in de periode 2023-2030.

## Wat kan er nog met een niet-gerealiseerde vergunning?

Tot 1-1-2025 kunnen bedrijven met een onherroepelijke natuurvergunning, die nog niet is gerealiseerd, deze nog gewoon benutten. Daarbij moet worden voldaan aan de huidige normen uit Besluit emissiearme huisvesting (BeH), dus voor nieuwe:

- melkveestallen: 8,6 kg NH<sub>3</sub>/dier/jaar;
- varkensstallen: 1,5 kg NH<sub>3</sub>/varken/jaar (niet IPPC-bedrijven);
- legkippen: 0,068 kg NH<sub>3</sub>/hen/jaar.

Als het vergunde stalsysteem niet voldoet aan de actuele emissiewaarde, maar wel aangevraagd is met een emissiearme techniek, kan er een nieuwe natuurvergunning worden aangevraagd met een verder reducerende techniek.

Conclusie: bedrijven met een natuurvergunning die nog niet is gerealiseerd, zijn hun latente ruimte niet kwijt, tenzij een niet-reducerend stalsysteem is vergund.

**Voorbeeld 1:** bedrijf A heeft een natuurvergunning voor een nieuwe melkveestal met een traditionele roostervloer voor 120 melkkoeien (13 kg NH<sub>3</sub>/dier/jaar). Dit stalsysteem mag sinds 1 juli 2015 niet meer in nieuwe melkveestallen worden toegepast. Een nieuwe natuurvergunning voor een emissiearm stalsysteem is nodig, waarbij de latente ruimte in de vergunning vervalft.

**Voorbeeld 2:** bedrijf B heeft een natuurvergunning voor een nieuwe stal voor 2.500 vleesvarkens met een emissiefactor van 1,6 kg NH<sub>3</sub>/dier/jaar. De stal is nog niet gerealiseerd en voldoet niet aan de actuele emissiewaarde van 1,5 kg NH<sub>3</sub> uit Kolom B van Besluit emissiearme huisvesting. De natuurvergunning kan opnieuw worden aangevraagd met interne saldering, waarbij echter de stalcapaciteit niet mag toenemen ten opzichte van de vergunde 2.500 vleesvarkens.

### Uitbreiding of wijziging vergunning – intern salderen

Een vergunde activiteit kan worden uitgebreid via intern salderen, mits de totale stikstofdepositie op de bedrijfslocatie niet toeneemt ten opzichte van de vergunde situatie. Voor wijzigingen in de bedrijfssituatie is intern salderen een mogelijkheid als bijvoorbeeld een luchtwasser wordt geplaatst waardoor de emissie per dierplaats beneden de norm uitkomt. Bij intern salderen kan de ruimte, die ontstaat door emissiereductie, worden benut voor het uitbreiden van het aantal dieren.

**Voorbeeld:** een stal voor circa 70 melkkoeien met een traditionele roostervloer (emissiefactor: 13 kg NH<sub>3</sub>/koe/jaar) kan met intern salderen worden omgezet naar een stal met circa 120 koeien voorzien van een emissiearme vloer (6 kg NH<sub>3</sub>/koe/jaar).

Ook kunnen wijzigingen tussen bijvoorbeeld pluimvee of melkkoeien, of melkkoeien en jongvee door middel van intern salderen plaatsvinden.

***Let op: als vanaf 2025 de emissienormen per dierplaats worden aangescherpt, valt er ook minder intern te salderen! Een bedrijf mag in de referentiesituatie namelijk alleen de emissienorm gebruiken die is toegestaan op grond van het Besluit emissiearme huisvesting.***

### Uitbreiding of verplaatsing via extern salderen

Als intern salderen geen optie is, kan extern salderen mogelijkheden bieden. Hierbij draagt een afbouwend bedrijf ammoniakrechten over aan een bedrijf dat wil uitbreiden. Momenteel is dit alleen toegestaan in Limburg, Brabant, Zeeland, Overijssel en Groningen en vanaf half januari ook in Zuid-Holland. Ook bij extern salderen geldt dat de stikstofdepositie in totaliteit niet mag toenemen. Bij het bedrijf dat saldo overdraagt, wordt de natuurvergunning (deels) ingetrokken. Van de overgedragen emissierechten wordt 30% afgeroomd, zodat nog 70% kan worden benut door het overnemende bedrijf. Voor extern salderen geldt dat alleen gebruik gemaakt mag worden van gerealiseerde stalcapaciteit. Deelnemers van de Subsidieregeling Sanering varkenshouderij en de stoppersregeling Actieplan Ammoniak Veehouderij zijn uitgesloten van de mogelijkheid tot extern salderen.

***Of het aankopend bedrijf daadwerkelijk voordeel heeft van het over te nemen saldo, hangt sterk af van de situering van het saldo-gevende en saldo-ontvangende bedrijven ten opzichte van de Natura-2000 gebieden.***

In de praktijk komen we regelmatig bedrijven tegen die in de periode tussen 1994 en 2019 zijn verplaatst van een oude naar een nieuwe locatie. Soms zijn veehouderijen opgericht op een voormalige akkerbouwlocatie. Het probleem voor deze bedrijven is dat er geen referentiesituatie bestaat op de aanwijfsdatum van een Natura 2000 gebied. Soms ligt de nieuwe locatie dichtbij een Natura-2000 gebied, waardoor men stikstof 'tekort' komt voor het houden van gelijke aantallen dieren. Extern salderen is dan meestal de aangewezen weg om toch een referentie te verkrijgen voor de aanwijfsdata 1994, 2000 of 2004. Voor bedrijven die zijn verplaatst vanwege de realisatie van doelen in een Natura-2000 gebied, geldt een vrijstellingsregeling voor de 30% afroaming: zij kunnen 100% van de N-emissie van de oude locatie meenemen in hun aanvraag.

## Bedrijven zonder natuurvergunning of PAS-melding

Een deel van de bedrijven was onder de PAS niet vergunning- of meldingplichtig. Dit gold voor activiteiten waarvan de uitstoot lager was dan 0,05 mol/ha/jaar. Deze bedrijven moeten door het wegvallen van de PAS in principe alsnog een natuurvergunning aanvragen. Als er geen verandering is geweest sinds de relevante aanwijsdatum van de Natura-2000 gebieden, geldt de milieuvergunning of melding als natuurtoestemming.

In de praktijk zijn er nog veel bedrijven die geen natuurvergunning hebben. Zij kunnen de afweging maken om:

- a. alsnog een natuurvergunning aan te vragen bij de provincie, waarbij de referentiesituatie de basis vormt voor de aan te vragen vergunning;
- b. de landelijke regeling af te wachten zoals deze ook voor de PAS-melders van toepassing is. In deze regeling is mogelijk ook een beperkte uitbreiding te legaliseren, mits deze is gerealiseerd en onder de drempelwaarde blijft van 0,05 mol/ha/jaar.

## Naast stalemissies ook overige stikstofbronnen

In natuurvergunningen die in het verleden zijn verleend aan agrarische bedrijven, is meestal alleen rekening gehouden met de stalemissies in de vorm van ammoniak. Er zijn echter meer bronnen die stikstofuitstoot veroorzaken. In de huidige vergunningsaanvragen moeten alle stikstofbronnen binnen de betreffende bedrijfslocatie worden meegenomen:

- de verkeersbewegingen voor de afvoer van melk of dieren en de aanvoer van krachtvoer;
- alle trekkers en verbrandingsmotoren;
- de CV-installatie in het woonhuis en/of andere aardgasgestookte verwarming.

Met het programma AERIUS wordt de uitstoot van NOx op basis van motorvermogen, bouwjaar en dieselgebruik meegenomen in de depositieberekening. Door deze extra stikstofuitstoot mee te tellen, kan de uitstoot ten opzichte van de vergunde situatie iets toenemen. In de bestaande natuurvergunning is deze uitstoot veelal niet meegenomen. Zonder een vergund recht voor deze activiteiten, moet de ammoniakemissie in de beoogde situatie mogelijk gereduceerd worden (minder dieren en/of lagere emissie per dier). Het is daarom van belang om in bestaande natuurvergunningen na te kijken of er rekening is gehouden met de overige bronnen van stikstofuitstoot, of dat gemotiveerd kan worden dat ook in de referentiesituatie al sprake was van overige stikstofbronnen. Verkeersbewegingen en tractorwerkzaamheden zijn immers onlosmakelijk verbonden met de bedrijfsvoering.

## Regeling vrijwillige opkoop veehouderijen

De minister van LNV heeft op 3 november 2020 een regeling voor de opkoop van veehouderijen gepubliceerd. Het doel van de regeling is een vermindering van stikstofdepositie op overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Met deze regeling ontvangt een provincie een bedrag dat wordt bestemd voor het aankopen van veehouderijen. Het aankopen van bedrijven vindt plaats op vrijwillige basis. De regeling is op 4 november 2020 in werking getreden en loopt tot 1 november 2021. Bij de aankoop gaat het om het laten vervallen van het productierecht (fosfaat-, pluimvee- en varkensrecht) en de verkrijging van bedrijfsmiddelen, bedrijfsgebouwen en landbouwgrond tegen de agrarische taxatiewaarde.

### Wie komt in aanmerking?

Het gaat om de aankoop van veehouderijen (met of zonder productierecht) die zijn gelegen binnen een straal van 10 km vanaf een stikstofgevoelig en overbelast Natura-2000 gebied. Het bedrijf heeft in het afgelopen jaar meer dan 2 mol stikstof per hectare veroorzaakt. Voor zover het veehouderijen met productierecht betreft, moeten de productierechten minimaal 80% eigendom zijn. De stikstofdepositie wordt bepaald met het rekeninstrument Aankoop-Calculator. Circa 5% van de veehouderijen met een vestiging binnen 10 km van een stikstofgevoelig Natura 2000-gebied zou aan de genoemde drempelwaarde van 2 mol voldoen.

De maatregel is gericht op duurzame natuurverbetering en daarvoor is nodig dat de aangekochte veehouderijen definitief worden gesloten. De activiteiten van de veehouderij moeten daarom uiterlijk binnen een jaar na het sluiten van de koopovereenkomst worden beëindigd en het bestemmingsplan moet worden aangepast, zodat geen veehouderijactiviteiten meer mogelijk zijn op de locatie. In de koopovereenkomst wordt ook afgesproken dat de veehouder niet elders in Nederland een veehouderij vestigt of overneemt. Aangezien deze voorwaarde uit de Regeling veel discussie oproept in de praktijk, zal dit onderdeel waarschijnlijk bij een volgende openstelling worden geschrapt.

### Tijdelijk verleasen van stikstofruimte

Verschillende provincies hebben het verleasen van stikstofruimte mogelijk gemaakt. Het verleasen biedt onder andere veehouders de kans ongebruikte stikstofruimte tegen vergoeding beschikbaar te stellen aan projecten die een tijdelijke depositie hebben van maximaal twee jaar. Hieronder valt bijvoorbeeld een project met een aanlegfase van maximaal twee jaar (bijv. de aanleg van een windmolenpark, de reconstructie van een weg of het bouwrijp maken van een bedrijventerrein). Aangezien verleasen een tijdelijke constructie is, wordt niet overgegaan tot intrekking van de toestemming voor de saldo-gevende activiteit. Er moet wel een rechtstreekse relatie bestaan tussen het project met een tijdelijke depositie en het tijdelijk buiten gebruik stellen van de saldo-gevende activiteit. Het is aan de initiatiefnemer om dit in de aanvraag aan te tonen. Let op: als de bovengenoemde stikstofwet in werking treedt, zal een deel van de vraag naar tijdelijke depositie verdampen omdat deze wet voorziet in een vrijstelling voor bouwactiviteiten.

De afgelopen maanden is een groep boeren uit Nieuwkoop, bij het Natura-2000 gebied Nieuwkoopse Plassen, regelmatig in het nieuws geweest met hun stikstofplatform. Zij willen met management- en stalmaatregelen hun stalemissies verlagen en de vrijkomende stikstofruimte tijdelijk verleasen aan bijvoorbeeld industriële bedrijven. Veel agrarische en industriële bedrijven in de provincie Zuid-Holland hebben te maken met dit Natura-2000 gebied. De boeren hebben onder meer contact met de Rotterdamse haven. Op dit moment is het nog wachten totdat extern salderen zowel in Zuid-Holland en Utrecht mogelijk wordt, aangezien het Natura-2000 gebied in beide provincies is gelegen.



Natura-2000 gebied Nieuwkoopse Plassen

### Tijdelijke buiten gebruikstelling

De tijdelijke buitengebruikstelling van de toestemming voor de saldo-gevende activiteit wordt geregeld met een tijdelijke beperking van de toestemming. In de overeenkomst tussen saldo-gever en saldo-ontvanger moet de saldo-gever hiermee instemmen. Deze tijdelijk in te perken toestemming kan een natuurvergunning betreffen, maar het kan ook gaan om bijvoorbeeld een omgevingsvergunning milieu of een melding Activiteitenbesluit.

### Probleem bij saldo-gever met alleen een melding Activiteitenbesluit

In het geval de saldogever alleen beschikt over een melding Activiteitenbesluit, is een tijdelijke beperking van deze toestemming alleen mogelijk met een nieuwe (ingeperkte) melding. De voordelen die gepaard gaan met de constructie van verleasen (het tijdelijk ter beschikking stellen van ruimte aan een ander, om deze vervolgens weer volledig zelf te gebruiken) kunnen hiermee vervallen. Namelijk, wanneer op een later moment een nieuwe melding moet worden ingediend om weer van de volledige ruimte gebruik te kunnen maken, zal de ingeperkte melding als nieuwe referentiesituatie gelden.

***Het verleasen van stikstofemissie door een saldogever met alleen een melding Activiteitenbesluit is niet in iedere situatie aan te raden, omdat het kan leiden tot een beperking van bestaande rechten.***

## Veel gestelde vragen en antwoorden

**Ik heb de natuurvergunning voor ons bedrijf met 120 melkkoeien nog niet volledig benut. Kan ik de latente ruimte nog gebruiken voor verlenging van de stal?**

Ja, mits het vergunde stalsysteem voldoet aan de maximale emissiewaarde van 8,6 kg NH<sub>3</sub>/koe/jaar.

**Onze natuurvergunning is verleend in 2014, is deze nog rechtsgeldig?**

Ja, de vergunning is verleend voordat de PAS van kracht werd per 1 juli 2015. Of u de (onherroepelijke) vergunning nog kunt gebruiken hangt af van het vergunde stalsysteem. Als het stalsysteem voldoet aan de actuele emissiewaarde kunt u de stal nog bouwen. Voldoet het stalsysteem niet, kunt u mogelijk nog intern salderen.

**Ik heb een verzoek ingediend voor de omzetting van een PAS-melding in een vergunning. Hoe snel kan de provincie een vergunning verlenen?**

Om uw PAS-melding te kunnen legaliseren is voldoende ontwikkelruimte nodig. Deze ruimte moet voor een groot deel komen uit de Saneringsregeling Varkenshouderij heeft de minister aangegeven. Voor een bedrijf in Friesland is het nog de vraag of er op deze manier voldoende ontwikkelruimte vrijkomt. Deze bedrijven moeten mogelijk langer wachten op een vergunning.

**Blijft intern salderen met een ammoniakemissie van 13 kg per melkkoe of 1,6 kg ammoniak per vleesvarken mogelijk?**

Voorlopig nog wel, zolang de huidige norm nog geldt voor bestaande stallen. Als vanaf 2025 ook bestaande stallen verplicht emissiearm worden, heeft dat gevolgen voor de mogelijkheid van salderen. Als een stalsysteem niet meer voldoet, mag slechts de toegestane hoeveelheid ammoniak worden gebruikt voor intern salderen.

**Mijn varkensbedrijf voldoet aan de maximale emissiewaarden uit het Besluit emissiearme huisvesting. Door de investering in een luchtwasser wordt een deel van de vergunde stikstofemissie niet benut. Mag ik het niet benutte deel gebruiken om intern of extern te salderen?**

Ja en nee. Met intern salderen kunt u het niet-benutte deel nog gebruiken voor de uitbreiding van het aantal dieren. Bij extern salderen geldt echter dat alleen de gerealiseerde stalcapaciteit mag worden ingezet als saldo-gevende activiteit. De natuurvergunning voor het bedrijf zal bij extern salderen deels worden ingetrokken.

**Wordt extern salderen beoordeeld per provincie of mag een overdracht van stikstof-emissie over provinciegrenzen heen beoordeeld worden?**

Voor extern salderen is het in principe niet nodig dat de verworven stikstof-emissie uit dezelfde provincie komt. De natuurvergunning wordt door één provincie verleend. Als het saldo-gevende en het saldo-ontvangende bedrijf in twee provincies liggen, zullen beide provincies het extern salderen wel mogelijk moeten maken in hun beleidsregels. Een varkenshouder uit Brabant heeft weinig aan stikstofruimte uit Gelderland, waar extern salderen niet is toegestaan. Vooralsnog zal deze varkenshouder gebruik moeten maken van interne saldering.

**Welke ammoniak is het meest waardevol voor mijn bedrijf?**

Verworven ammoniakrechten worden voor maximaal 70% bijgeschreven op de vergunning van de verwerver. Dit geldt alleen voor emissierechten die afkomstig zijn van een locatie tussen het verwervende bedrijf en het Natura-2000 gebied. Rechten die naar het Natura-2000 gebied worden verplaatst (naar de verwerver) mogen niet leiden tot een hogere depositie op het Natura-2000 gebied en zullen dus qua emissie extra gereduceerd moeten worden en zijn daarom voor de verwerver minder waard.

**Ons bedrijf heeft meegedaan aan de stoppersregeling van het Actieplan Ammoniak. Per 1-1-2020 zijn de vleesvarkens definitief weg van het bedrijf. Wij willen de stal gebruiken voor de huisvesting van het jongvee, kunnen we daarbij gebruik maken van intern salderen?**

Deelname aan de stoppersregeling is geen belemmering om aan intern salderen mee te doen, wel voor extern salderen. Bedrijven die daadwerkelijk zijn gestopt met het houden van varkens of kippen, moesten dit bij hun gemeente hebben gemeld vóór 1-1-2020. Als dat in uw situatie nog niet is gebeurd, moet u dat alsnog doen. Ook de verbouwing van de stal voor de huisvesting van het jongvee moet worden gemeld. Voor intern salderen mag uitsluitend de actuele emissienorm worden gebruikt uit Besluit emissiearme Huisvesting.

**Op basis van een PAS-melding is op mijn bedrijf een nieuwe ligboxenstal gebouwd. Nu moeten wij voor de omzetting naar een vergunning ook informatie toesturen over de geldige vergunning of melding in 1994. Waarom gaat RVO en/of de provincie zover terug in de tijd?**

Onder de PAS werd de referentie gevormd door de milieutoestemming en de veebezetting in de periode tussen 1-1-2012 en 31-12-2014. In het nieuwe beleid moet een initiatiefnemer aantonen dat de stikstofgevoelige natuur geen nadelige gevolgen ondervindt. De referentie wordt bepaald door de aanwijsdatum van de Natura-2000 gebieden waarop het bedrijf stikstofdepositie veroorzaakt. In 1994 zijn vooral Vogelrichtlijngebieden aangewezen, waar later stikstofgevoelige habitats aan zijn toegevoegd. Als uw bedrijf een toename veroorzaakt op overbelaste habitats, moet de minister vanuit de ontwikkelreserve deze toename compenseren.



**Ik heb begrepen dat bij de aanvraag en beoordeling van een natuurvergunning ook de stikstofemissie van vervoersbewegingen moeten worden meegenomen. Dit is in mijn huidige vergunning niet gebeurd. Betekent dit dat er bij mijn vergunning geen sprake is van een passende beoordeling en deze mogelijk vervalt?**

Dit lijkt ons niet aan de orde. Er is nu sprake van een geldige natuurvergunning voor het houden van dieren met de bijbehorende stalemissies. Als er voor een uitbreiding of wijziging van het stalsysteem een nieuwe vergunning nodig is, zal de provincie u echter wel verzoeken om de overige stikstofbronnen in uw aanvraag mee te nemen. In deze situatie zal voor de referentiesituatie (=huidige natuurvergunning) ook een aanvulling mogelijk zijn om de overige stikstofbronnen mee te rekenen.

**Mijn buurman wil mijn varkensbedrijf graag overnemen om uit te breiden met zijn pluimvee. De afstand is minder dan 100 meter. Hij wil dan op zijn eigen locatie uitbreiden en de varkens beëindigen. Kan hij door mijn bedrijf over te nemen de vergunning toevoegen aan zijn bedrijf en via intern salderen zijn bedrijf uitbreiden of moet hij een andere route bewandelen?**

Er is nu sprake van twee vergunningen voor twee aparte bedrijven, die in het verleden geen functionele of economische eenheid hebben gevormd. Dit laatste is de voorwaarde om eventueel intern te kunnen salderen. Soms gebeurt dit als een bedrijf meerdere locaties in gebruik had. In uw situatie kan de vrijkomende stikstof alleen via extern salderen worden overgeheveld naar de locatie van uw buurman.

**Ons bedrijf met 1500 melkgeiten is in 1998 gestart op een locatie waar voorheen alleen een akkerbouwbedrijf was gevestigd. Is het mogelijk om nog een natuurvergunning aan te vragen?**

Ja, u kunt een natuurvergunning aanvragen waarbij het van belang is of er vóór 1998 een aanwijsbesluit is genomen voor een Vogelrichtlijngebied (met stikstofgevoelige natuur) in de nabijheid van uw bedrijf. Als dat niet het geval is, of uw bedrijf ligt op grote afstand van zo'n gebied, heeft u mogelijk geen referentie nodig voor 1994. Maar, als er wel een Natura-2000 gebied in 1994 is aangewezen én uw activiteiten veroorzaken een toename van stikstofdepositie op de gevoelige en overbelaste natuurtypen in dat gebied, heeft u wel een referentie voor 1994 nodig. Ook hier geldt dat extern salderen een mogelijkheid kan bieden om stikstof van een afbouwend bedrijf naar uw locatie over te brengen.

**Ik heb stikstofruimte over op mijn bedrijf in de provincie Gelderland. Kan ik dit onbenutte gedeelte verleasen aan een bouwproject bij ons in de regio? Waar moet ik dan op letten?**

Ja, in de provincie Gelderland is tijdelijk verleasen van ammoniak mogelijk. Het bedrijf moet die ruimte dan wel beschikbaar hebben op basis van gerealiseerde stalruimte. U laat dus concreet stalruimte leeg staan om de stikstof te kunnen verleasen. Dat dit daadwerkelijk het geval is, moet u aantonen met een lagere melding voor het Activiteitenbesluit. Na afloop van de leasetermijn, kunt u het oorspronkelijke dieraantal weer aanmelden. Om te voorkomen dat de vergunde rechten op uw bedrijf inzakken, is het belangrijk dat u een onherroepelijke natuurvergunning heeft voor de huidige bedrijfssituatie.

**Ik houd sinds 2010 hobbymatig een tiental schapen. Heb ik hiervoor ook een natuurvergunning nodig?**

Waarschijnlijk niet. Schapen hebben een relatief lage emissienorm (0,7 kg NH<sub>3</sub>/dier), waardoor de depositie op grotere afstanden van Natura-2000 gebieden meestal nihil is.

*Met onze Agro-Nieuwsbrief willen wij u op de hoogte houden van de ontwikkelingen die mogelijk uw bedrijf raken. Wij hebben aan de samenstelling de grootst mogelijke zorg besteed.*

*Wij aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor niet (meer) juiste informatie. Wilt u op basis van deze informatie actie ondernemen, dan is nader advies noodzakelijk. Voor een dergelijk advies kunt u een afspraak met ons maken. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere wijze, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.*